

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำเสนอ ผลการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีที่มาแตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน และที่มาจากภายนอกโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีที่มาของกรรมการแตกต่างกันมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน
2. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนและที่มาจากภายนอกโรงเรียนมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 42 โรงเรียน โรงเรียนละ 15 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 630 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2544 จำนวน 336 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เกรงซี และมอร์แกน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความเห็นต่อระดับภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวของ ลิกอร์ท จำนวน 47 ข้อ นำไปเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .33 - .93 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows version 10.0 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีของสตีฟี่ และการวิเคราะห์หาค่าทีอิสระ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปรากฏผลสรุปดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล ด้านความเชื่อมั่นและศรัทธา ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร
2. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีที่มาต่างกันมีภาวะผู้นำโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครองในทุกด้าน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนองค์กรชุมชนในด้านวิสัยทัศน์ ด้านการตัดสินใจ และด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ และด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล และผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนศิษย์เก่าในด้านวิสัยทัศน์ และด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล และยังพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นนอกจากนี้ไม่พบความแตกต่าง
3. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีภาวะผู้นำสูงกว่ากรรมการที่มาจากภายนอกโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษา ภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัย จะนำเสนออภิปรายผล ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเป็นเพราะว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำในชุมชน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ได้รับการยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่น ให้เป็นผู้นำ ได้รับการเลือกเป็นตัวแทนในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองค่อนข้างจะบ่อย เช่น การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การติดตามข่าวสารต่าง ๆ เป็นต้น จึงมีโอกาสรู้และเข้าใจถึงภาวะผู้นำ สามารถประเมินได้ว่า มีภาวะผู้นำในระดับใด จึงเป็นผลให้ถูกคัดเลือกและเสนอชื่อเข้ามาร่วมพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับ สุทธิวัฒน์ เททะสังข์ (2546 : 160) กล่าวว่า นโยบายรัฐบาลมีนโยบายกระจายอำนาจในการบริหารงานในทุกๆระดับให้มากที่สุด เพราะการบริหารงานในปัจจุบัน ในองค์กรต่าง ๆ ต้องการให้ชุมชน กลุ่มคนทุกสาขาอาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยการตรวจสอบ กำกับ ดูแล ให้เกิดความโปร่งใส ดังนั้นกรรมการระดับต่าง ๆ จึงมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานค่อนข้างสูง ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้กรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา กับโรงเรียน เสนอแนะ ความคิดเห็น ความต้องการ การสนับสนุนและจัดหางบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น ในการพัฒนาการศึกษาตลอดจนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน โดยมี เป้าหมายของความสำเร็จเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า กรรมการที่จะมาทำหน้าที่กรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จะเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำ สังกุมยอมรับให้เป็นผู้นำ แต่ก็ควร จะได้รับการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำที่สูงขึ้นเพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา การศึกษาของชาติและชุมชนที่รับผิดชอบต่อไป

2. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีที่มาต่างกัน มีภาวะผู้นำโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนครูผู้แทนผู้ปกครองในทุกด้าน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนองค์กรชุมชนในด้านวิสัยทัศน์ด้านการตัดสินใจ และด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ และด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล และผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้แทนศิษย์เก่าในด้านวิสัยทัศน์ และด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่าง ผลการวิเคราะห์ที่พบนี้จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำมากกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งหมด อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการศึกษาที่สูง ศึกษาเรียนรู้และผ่านการสอบคัดเลือกมาอย่างดี รวมทั้งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการบริหารสถานศึกษาโดยตรง มีการพัฒนาตนเองบ่อย ๆ ได้มีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกับผู้บริหาร โรงเรียนหลายท้องที่ตลอดทั้งชุมชนที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นผู้ที่ทุกคนในชุมชนให้ความศรัทธา เคารพนับถือ ให้โอกาสในการตัดสินใจภารกิจต่าง ๆ อีกทั้งผู้บริหารจะเป็นผู้มีประสบการณ์ทางด้านการเป็นผู้นำและมีมนุษยสัมพันธ์ เพราะถูกการคัดเลือกมาแล้ว เหตุผลเหล่านี้จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำมากกว่าและแตกต่างจากองค์ประกอบอื่นที่ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับ รังมี ผลากอง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า พฤติกรรมผู้บริหาร ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการครองตน การครองงาน การครองคน และมนัส จันทรุ่ง (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 พบว่า พฤติกรรมของภาวะผู้นำด้านผลผลิตหรือความสำเร็จในการบริหารด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบหมุ่มมากที่สุด สุรพงษ์ ภูโถง (2537 : 93) ได้ศึกษาภาวะผู้นำ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเพื่อนครู การที่จะทำให้เพื่อนครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำด้านปฏิสัมพันธ์ - อิทธิพลให้มากที่สุด โดยเฉพาะผู้ได้บังคับบัญชา และผลงานที่จะสำเร็จออกมาได้ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถ ใช้ภาวะผู้นำและคุณลักษณะของผู้นำกับบุคลากรทุกคนในหน่วยงาน และตรงกับคำกล่าวของ ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2525 : 5) ที่ว่า พฤติกรรมผู้นำเป็นสิ่งสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะผู้นำของหน่วยงานจะได้รับความร่วมมือด้วยดี

ในการบริหารงาน จำเป็นต้องแสดงบทบาทภาวะผู้นำและพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงาน เพราะภาวะผู้นำผู้นำมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร แสดงให้เห็นว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวิชนวีร์ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีที่มาแตกต่างภาวะผู้นำโดยรวมแตกต่างกัน จึงให้เห็นว่าข้อจำกัดในการกำหนดที่มาของกรรมการนั้นอาจได้รับการปรับปรุงแก้ไขและก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำของกรรมการต่อไป

3. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนและกลุ่มที่มาจากภายนอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน มีภาวะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีภาวะผู้นำสูงกว่ากลุ่มที่มาจากนอกโรงเรียนที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู เป็นผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง ได้รับความรู้จากการพัฒนาตนเอง ทั้งการอบรม ประชุมสัมมนาและการศึกษาหาความรู้จากเอกสารเผยแพร่ในรูปแบบที่หลากหลายที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นมา ส่วนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากภายนอกโรงเรียน ถือว่าเข้าร่วมในการพัฒนาโรงเรียนเพราะอาชีพหลักอาจจะมาจากหลากหลายอาชีพ แต่ก็มีความสนใจในด้านการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำนั้นสามารถที่จะสร้างและพัฒนาได้ จะเห็นได้จากกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ได้รับรู้และมีภาวะผู้นำมากกว่ากรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนจากกลุ่มมาจากภายนอกโรงเรียน สมควรอย่างยิ่งที่กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนจากกลุ่มมาจากภายนอกโรงเรียนจะได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำ เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติและชุมชนที่รับผิดชอบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ภาวะผู้นำของ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้มากกว่าและแตกต่างจากองค์ประกอบอื่น ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรจัดฝึกอบรมหรือพัฒนาตัวแทนอื่น ตลอดจนทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารในการพัฒนาภาวะผู้นำมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จต่อไป

1.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรมีการจัดกิจกรรม ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในด้านภาวะผู้นำ ของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการรับรู้ความก้าวหน้า ภาวะความเป็นผู้นำของกรรมการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรศึกษาปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจาก กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นตัวแทนจากองค์ประกอบที่แตกต่างกัน

1.2 ควรศึกษาความต้องการของครู ชุมชน นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ใน เขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา หรือหน่วยงานอื่น ๆ